

Избори април 2022

Анализа извештаја о трошковима изборне кампање: Милица Ђурђевић-Стаменковски – Српска странка Заветници

Транспарентност Србија

Београд, јул 2022

Ово истраживање, као део мониторинга избора 2022, спроведено је уз подршку Фондације за отворено друштво, програма “Транзиција” Министарства спољних послова Чешке Републике и Међународне фондације за изборне системе (IFES). Сви изнети ставови припадају организацији Транспарентност Србија и не морају одражавати ставове донатора.

Милица Ђурђевић-Стаменковски – Српска странка Заветници

Занимљиво је да је ово једини случај када је предлагач кандидата за председника била политичка странка, а не коалиција или група грађана.

За финансирање кампање је коришћен рачун отворен код Управе за Трезор Министарства финансија, а не код неке од банака.

Кампања је финансирана из буџета. У буџет је враћено 2.451 динар, и то 20.5.2022. У извештају се погрешно наводи да су буџетска средства примљена у две транше. Зарад добијања буџетског аванса је положена хипотека на непокретност, у вредности од 46.126.500 динара. Наведене су и контрадикторне информације, да су у питању „средства другог лица“, али и да је назив даваоца изборног јемства Српска странка Заветници, то јест, да је реч о непокретности у власништву ове политичке странке. Међутим, у годишњем финансијском извештају Заветника за 2021, не наводи се да странка поседује било какве непокретности. Две су ствари могуће, да је странка купила (или добила) непокретност почетком 2022, или да је давалац јемства нетачно приказан.

Ова странка није пријављивала трошкове летака, али јесте брошура, око 65 хиљада динара. Није наведен број примерака нити цена по комаду.

За оглашавање путем билборда је пријављено укупно 1.350.000 динара. Све је исплаћено једном добављачу „графички дизајн Никола“, и наводи се да је у питању само један билборд. Међутим, ако је то случај, цена је изузетно висока. У ТС мониторингу нису примећени билборди за ову кандидаткињу, што значи да они нису постојали на територији обухваћеној узорком посматрања.

Други промотивни материјали су плаћени готово 10 милиона динара. У неким ситуацијама су уписани број примерака и јединична вредност, али нигде није уписано шта је у питању. Неки промотивни материјал је штампан у 5 хиљада примерака по цени од 746 динара, други у хиљаду примерака по цени од 300 динара. Трошкови су разврстани према добављачима, па се код неких виде трошкови набавке, а код других трошкови штампања, иако је вероватно реч о истом промо материјалу који је на једном месту набављен, а на другом штампан. Међутим, код набавке промо-материјала нису наведени број примерака и јединична цена.

На други трошак дистрибуције је утрошено близу 1,9 милиона динара, али остаје нејасно шта је дистрибуирано, пошто трошак дистрибуције није наведен у пољима која се односе на промо материјал.

За друге трошкове јавних манифестација је приказан трошак од 472 хиљаде динара. Такође није јасно на шта се односи (реч је о догађају у Аранђеловцу, од 27.3.2022).

Оглашавање на ТВ станицама је коштало готово 3 милиона динара. У мониторингу ТС нису заведени трошкови оглашавања за председничку кандидаткињу, већ само за парламентарну листу Заветника. У извештају се наводи оглашавање на ТВ Пинк, плаћено 1.266.128 динара, на ТВ Прва 947 хиљаде и на К1, 708 хиљада динара. Према мониторингу ТС, Заветници су се оглашавали такође на РТС, за 2,2 милиона динара, као и на ТВ Хепи, у вредности од преко 5 милиона динара. Остаје да се види хоће ли ови трошкови бити приказани у извештају за парламентарне изборе. На ТВ Пинк се цена готово у длаку

подудару са ТС проценом. Када је реч о ТВ Прва, плаћена је око 10% мања сума од вредности коју је проценила ТС, док је на К1 та разлика око 15%.

Пријављен је и трошак оглашавања на једној радио станици, а ништа за штампу и интернет.

Велики део расхода односи се на „остале трошкове оглашавања“, преко 5 милиона динара. Наведени су само примаоци, али не и опис услуга које су пружили. Највећи део тих средстава је уплаћен United Tech Group. Врло је вероватно да се ови трошкови односе у ствари на оглашавање на интернету, за које пак није приказан никакав трошак. Према подацима Фејсбука, Заветници су имали огласе на овој друштвеној мрежи, управо за председничку кандидаткињу, у вредности већој од 2.000 евра. Иза напомена се не види да ли је овај трошак приказан у извештају.

Трошкови овере потписа су били око 156 хиљаде динара, и разврстани су по примаоцима.

Веома високу ставку представљају „остали путни трошкови“, 3,4 милиона динара, од чега је највећа ставка за фирму Прима Нота, преко 2 милиона динара. Међутим, под тим називом пронађене су само фирме које се баве другим пословима – консалтингом и књиговодством. Од истог добављача су куповани и неки промотивни материјали. Види се да се део трошкова односи на превоз таксијем или код појединих аутопревозника. Међутим, остаје нејасно зашто макар део ових трошкова није приказан у оквиру јавних догађаја.

Комунални и режијски трошкови су приказани код фирме Pro elita card, која се бави израдом ИД картица, продаје штампаче за картице и слично.

За закуп посебног простора у изборној кампањи није унета адреса простора који је изнајмљен. У два случаја је плаћено по 160 хиљада динара фирми Helvetia private, па се може помислити да је реч о два месечна закупа неког простора или закупу за неке догађаје. Иначе, интернет претрага показује да је реч о фирми која поседује хотел. У једном случају се наводи закуп Дворане дома синдиката, од 847 хиљада динара. Ту би могло бити реч о закупу за потребе неког јавног догађаја, који није наведен у одговарајућој рубрици (Заветници су имали један скуп у Дому синдиката у фебруару 2022, пре него што је почела изборна кампања). Друга могућност јесте да се цена односи на закуп просторија Заветника, које се и иначе налазе на адреси београдског Дома синдиката. Уколико је то случај, онда би предмет провере могло да буде да ли је реч о просторијама које се и иначе користе за редован рад странке, или је заиста реч о закупу додатног простора, који се може књижити као трошак кампање.

Најзад, огроман део трошкова кампање се односи на „остале непоменуте трошкове“, 19,2 милиона динара. Ни за једну од многобројних ставки није унето ништа у напомени, па се не може јасно закључити о чему је реч. С друге стране, за неке трошкове је очигледно на први поглед да нису унети у одговарајуће делове извештаја (нпр. 706 хиљада динара плаћених агенцији Фактор плус, која се бави истраживањима јавног мњења).

Највеће појединачне ставке представљају 4,7 милиона динара за фирму Лоббико, која није пронађена у интернет претрази, 3,5 милиона динара за Зетамакс, која се бави трговином на велико и поправком моторних возила и мотоцикала (није пронађен сајт фирме) и 1,7 милиона за Active facility, која се бави трговином на велико и мало (сајт није пронађен).

Прелиминарни финансијски извештај ове странке је био готово празан, то јест, било је приказано света 27.150 динара, намењених овери потписа. То значи да је прелиминарни извештај био непотпун, чак и у делу који се односи на оверу, а вероватно и у неким другим сегментима, јер је тешко поверовати да никакве активности у кампањи нису спровођене до 19. марта 2022.

Милица Ђурђевић-Стаменковски – Српска странка Заветници

Питања за даљу проверу и појашњења

- Давалац изборног јемства је вероватно нетачно приказан, јер странка на крају 2021. није поседовала некретнине, а наведено је да је реч о хипотеци на непокретност у власништву странке
- Информација о закупу билборда је недовољно јасна, због високе цене за један билборд и примаоца који није уобичајени пружалац те врсте услуга
- За друге промотивне материјале се не види шта је набављано, а у сваком случају, трошкови нису адекватно разврстани
- Нејасно је на шта се односи „други трошак дистрибуције“
- Нису пријављени трошкови оглашавања на интернету, или су погрешно заведени у оквиру „других трошкова оглашавања“
- Мање од 20% трошкова овере потписа је приказано у прелиминарном извештају
- Нејасно је на шта се односе поједини „остали путни трошкови“, поготово због назива појединих пружалаца услуга, док ништа није приказано за путне трошкове у оквиру јавних догађаја
- Нејасно је да ли је закуп додатног простора заиста односи за ту намену
- За „остале непоменуте трошкове“, на које се односи велики део приказаних расхода, углавном није јасна намена или је јасно да су морали да буду приказани у другим рубрикама
- Прелиминарни извештај није садржао ни један трошак осим (делимично) овере потписа, па постоји велика вероватноћа да је био непотпун